

כח דיני חליצת התפלגין וכו' ג' סעיפים:

א. "תיב אדם למשמש בתפלגין (א) בכל (ב) שעה, (ג) שלא יסית דעתו מהם. ביימשמש (ד) בשל יד (ה) תחלה. יוכשיאמר וקשרתם לאות על ירך ימשמש בשל יד, וכשיאמר והיו לטטפת בין עיניך ימשמש בשל ראש: ב. ותפלגין של ראש (ו) חולץ (ז) תחלה, משום דתיב והיו לטטפת בין עיניך, כל זמן שבין עיניך יהיו שמים. הצריך לחלץ תפלגין של ראש (ח) מעמד, ויגית (ט) בתיק של ראש (י) וצלי של יד, כדי שדשיבא להתיבם יפגע בשל יד (יא) תחלה: ג. מנהג התכמים לנשק התפלגין בשעת הניתן (יב) ובשעת חליצתו:

שערי תשובה

ס שעה. עין באר היטב וכתבו בשם גורי הארי"ל, בעת למוד התורה ותפלה אין צריך ללכת דעתו בהתפלגין, ועין לקמן סיומן מז, וצין בש"ת שאגת אריה סיומן מ שאוסר הסח הדעת בכל ענין, רק כתב שיש לומר ששערי הסח הדעת הוא כפי הולך מאה אמה כמו שאמרו בשעת ארצו, עין שם, ובאמת שהוא דוסר בשערי ארץ, שפי אלא חלק ס"ו משעה, ולא תנה הורה למלאכי השרת וצין בסימן מז כש"ו שם. תראה שהשלים טומאין בזה על רבנו יונה והרא"ש והטור דלא הרי הסח הדעת פי אם כשעומד בשחוק וקלות ראש, ומה שהקשה בשאגת אריה לש לשב, וצין בסימן אברהם סיומן מז: ס תחלה. עין באר היטב. ולעיל סיומן כה כתבתי בשם הוהר דכשם שצריך ללכת לבית הנסות מכתב בתפלגין כן צריך לצאת מבית הנסות מכתב בתפלגין ובשלישי צבור כתב שלא קצא בשום מקום בהוהר שיוצרי בזה, ואלו כפולו שפאולו הסעם שאמרו בהור שצונט בתפלגין משום דאין לאמר אשתחיה כ"י כמו כן כשעומד מרב, ואין זה מספיק, עין שם: ס בתיק. עין באר היטב, ומה שכתב בשם הסימן אברהם שנהגו להניח זה אצל זה וישעה סיומן כ"י ליתא, דבסימן אברהם כתב שישיהם זה אצל זה, ומה שכתב בשלחן ערוך וצלי של יד, פירוש, שיתנו קצת לצד מלה ונהגו לסמן כ"י, ומבאר שיש כאן חסרון איזה תבות וכן צריך לומר, ונהגו לעשות עם זה ושל יד יונה קצת למעלה כדי שישגו בו תחלה. וצין ב"ח שהערה שלא יעשה שני בסימן אחד לשל יד ואחד לשל ראש ולכתב על זה יד ושל יד ראש דאין למטעי להחליף של יד בשל ראש אלא יעשה תיק אחד כ"י, ואפשר דעל זה קאי הסימן אברהם דיש עושים ב' בסימן ונהגו לסמן כ"י. ומה שכתב ב"ח דלא מהני כתיבה דאין למטעי, עין ביומא דף נה גבי דא ודאין על כן הנהגו שבהיכל כ"י הוהדא הוא דלית לה כתיבה כ"י, עין שם. ומה שכתב דאין לכתב הרצועה על הבסיס כ"י, עין בסימן אברהם ומה שכתב ביר אפרים פירוש נפלא בדברי הסימן אברהם, עין שם. וצין ב"ח שם שצריך בדברי הטור דמצי כשעומד של ראש תחלה יצוה בתיק ולא יתוין מלהיחוד בתיק עד שצריך גם של יד שלא יבא לתי שנהג להניח של יד ושל ראש צלי הוהדא, לפי שיתנו לעשות תיק צר, והסימן אברהם לא הביא דין שפירש שפניו זה עין זה, ולכן מי שיש לו תיק צר וכמו שכתב הבאר היטב בשם הב"ח וט"ו יש לו לזהר שחולץ להניח את של ראש בתיק תכף כשעומד כ"י דלא לית למטעי כמו שכתב הב"ח. וכתב מחזיק ברכה שבסימן אור צדיקים כתב שיש מניח התפלגין שחולצין על הסדר, ואין נכון לעשות כן שלענין שבועה בגקטת הפין חומר סודי מקדשת תפלגין, כמו שכתב הסמ"ע בחושן משפט סיומן סו וביבאר בטלת בלילה, ובסימן מה חור בו לפי שביטוי חושן משפט סיומן סו השיג על הסמ"ע וכן הנהגו צ"י בהנהגתו. וצין שם בש"ת שמה על הדין שמה:

משנה ברורה

מעלה כדי לפגוע בהם תחלה. ובספר שלחן שלמה כתב, דטוב שיהיו התפלגין של יד בצד ימין של התיק גם כן משעם זה. ויש נוהגין (א) לעשות שני בסימן, אחד לשל יד ואחד לשל ראש אך גם בשני בסימן יותר טוב שיהיה לתיב הכיס של יד קצת לצד מעלה, כדי שישפגע בהם תחלה ולא יצביד על המצות, דדעת הט"ו לעיל בסימן כה דגם על יד כיס שיהי מעביד על המצוה, וצין בסימן אברהם בסימן כה סעיף קטן א. אותן בני אדם הנהגין לעשות תיקין להתפלגין, (ב) יש להם לסמן איזה שיהי לשל ראש ואינו לשל יד, (ג) כדי שיהיה בהם ולא יוציא השל ראש תחלה מהתיק, גם (ד) דבינן דשל ראש קדשתו תמורה, יזהר על יד זה שלא לשנות אתר כן התיק לתיב בו של יד, אלא אם כן התנה מתחלה, ויכל לקמן בסימן מב. (ה) תחלה, ולא יצטרך להצביד על המצוה, ונכון (ו) לזהר שלא תלץ של יד עד שפית של ראש בתוך התיק, כדי שלא ישפח וצית של יד תחלה בתוך התיק: ג (ז) ובשעת חליצתו. כשמקפל התפלגין לא יכרך הרצועות על הכתמים, (ח) אלא בצדדי הכתמים על התתורא, ויש נוהגין לכתבן ככנפים על שם כנפי יונה, וכשכרכן על צדדי התפלגין (ט) צריך לאזהר התפלגין בידו ולגלל הרצועה עליהן, ולא לאזהר הרצועה בידו ולגלל התפלגין לתוכה, גם (י) כשנוטל התפלגין מכיסו לא יצטרם, אלא נוטלן בידו מתוך הכיס. תיק תפלגין אסור בשל שעטנז, כמו מטפת ספרים (פרי מגדים):

שער הצינן

(טז) אהרונים:

א (א) ב"ח ונהגין לקמן בסימן סא סעיף כה: (ב) פרי מגדים בשם מהר"א: (ג) תוספות ביומא לג ע"ב דבור תפתחול צבורי: (ד) פרי מגדים: ב (ה) מן אברהם ופרי מגדים: (ו) מן אברהם: (ז) שפיר: (ח) פרי מגדים: (ט) ברי יטף: (י) מן אברהם: (יא) מן אברהם: (יב) פרי מגדים: (יג) מן אברהם: (יד) פרי מגדים בשם הב"ח: ג (טו) מן אברהם: (טז) מן אברהם בשם ספר חסידים: